

KMOOSDORP

Tweeluik

primair
openbaar
onderwijs

Voor elkaar

Groep 7/8

2010-2011

1. Inhoudsopgave

1.	Inhoudsopgave	- 2 -
2.	Inleiding	- 3 -
3.	Groep 7 en 8	- 4 -
3.1	Dagprogramma	- 4 -
3.2	Gemengde groep	- 4 -
3.3	Daltononderwijs.....	- 4 -
3.3.1	Planbord	- 4 -
3.3.2	De dagkleuren:	- 5 -
3.3.3	De taak	- 5 -
3.3.4	Zelfstandigheid.....	- 6 -
3.3.5	Verantwoordelijkheid/vrijheid	- 7 -
3.3.6	Samenwerken.....	- 8 -
3.3.7	Uitgestelde aandacht	- 8 -
3.3.8	Stilwerken.....	- 8 -
3.3.9	Keuzekast, extra-, klaar- en keuzewerk.....	- 8 -
3.3.10	Extra ondersteuning	- 10 -
3.3.11	Overstap naar vervolgonderwijs	- 10 -
3.3.12	Lokaalinrichting	- 11 -
4.	Eindoelen voor het daltononderwijs	- 12 -
4.1	Samenwerken	- 12 -
4.2	Zelfstandigheid.....	- 12 -
4.3	Verantwoordelijkheid	- 13 -
5.	Tot slot.....	- 14 -

2. Inleiding

Tweeluis is een daltonschool in ontwikkeling. Op 1 augustus 2006 is gestart met het geven van daltononderwijs. In dit ontwikkelingsproces is het belangrijk om helderheid te hebben over de daltonontwikkeling in de verschillende groepen. Elk schooljaar worden de groepsboeken van de diverse groepen aangepast aan de dagelijkse praktijk in de groepen. Het is een levend document waarin:

- beschreven staat hoe het daltononderwijs in de groepen gestalte wordt gegeven;
- houvast in de dagelijkse praktijk voor de (inval) leerkrachten wordt gegeven;
- derden, bijvoorbeeld ouders en bestuur, een beeld wordt gegeven van het onderwijs op Tweeluis.

Tot slot is het de basis voor het gezamenlijk teamgesprek over ons daltononderwijs en biedt het mogelijkheden tot klassenconsultatie en visitatie.

In het schooljaar 2010 – 2011 wordt op Tweeluis voor het eerst gewerkt met drie groepen. Dit heeft geresulteerd in drie groepsboeken. Eén voor groep 1/2/3, één voor groep 4/5/6 en één voor groep 7/8. De werkwijze in de groepen, met name groep 1/2/3, zal daardoor veranderen. In de daltonvergaderingen, die regelmatig zullen plaatsvinden tijdens het schooljaar, zal met elkaar gekeken worden hoe we het daltononderwijs zo goed mogelijk gestalte kunnen geven. Hierbij zal ons motto “Met elkaar komt het voor elkaar” leidend zijn.

3. Groep 7 en 8

3.1 Dagprogramma

Er wordt gewerkt volgens een vaste dagindeling. Het programma van een dag is terug te vinden op het planbord, waar deze voor alle dagen van de weektaak wordt weergegeven. Zo is het voor de leerkrachten en de leerling duidelijk wanneer welke activiteiten en voor welke groep plaats vinden.

3.2 Gemengde groep

Het kind zit in een gemengde groep, waarin zowel kinderen van groep 7 als groep 8 zitten. De kinderen kunnen veel van elkaar leren, bijvoorbeeld het samenwerken en elkaar helpen. Dit bevordert het verantwoordelijkheidsgevoel.

3.3 Daltononderwijs

Daltononderwijs gaat uit van drie pijlers:

Zelfstandigheid:

- zelf pakken en opruimen van de spullen;
- zelf bedenken in welke volgorde je het werk wilt gaan doen.

Verantwoordelijkheid/vrijheid

- ruimte voor eigen initiatief en inbreng;
- keuze met wie je wilt werken;
- keuze waar je wilt werken.

Samenwerken:

- samen werken aan een taak;
- samen een spel spelen;
- werken met een "maatje"

3.3.1 Planbord

Op de weektaak van het kind is aangegeven wat er voor die week gedaan moet worden. Er wordt aangegeven wanneer een activiteit instructie behoeft of het een samenwerkingsopdracht is. Op het planbord staat met behulp van gekleurde kaartjes aangegeven wanneer de instructie plaatsvindt en wanneer er gezamenlijke activiteiten gepland zijn.

Daltonafspraken van de week:

Elke week staat er een daltonafpraak centraal. Deze afspraak ligt op het gebied van samenwerken, zelfstandigheid of verantwoordelijkheid. De leerkracht houdt gedurende de week bij hoe het kind met de afspraak omgaat. De beoordelingen komen op de weektaak en in het rapport.

In het schooljaar 2010 – 2011 zijn dit de volgende afspraken:

Zelfstandigheid

- Ik wacht tot het juiste moment om de juf om hulp te vragen;
- Ik kan op het planbord zien wanneer ik instructie heb;
- Ik houd mij aan klassen- en schoolregels;
- Ik bedenk van te voren of ik deinstructie nodig heb.

Samenwerken

- Als ik hulp nodig heb, vraag ik mijn maatje;
- Ik behandel mijn maatje zoals ik zelf behandeld wil worden;
- Ik gedraag mij als een kanjer.

Verantwoordelijkheid en plannen

- Ik plan het zelfstandig werken zelf in;
- Ik kijk mijn werk zelf na en verbeter het;
- Ik noteer van elke les hoe ik vind dat ik gewerkt heb;
- Ik kies zelf waar ik ga werken;
- Ik noteer van elke dag hoe ik vind dat ik gewerkt heb;
- Ik pak zelf alle materialen die ik voor een les nodig heb.

Evaluatie

Aan het einde van de dag wordt er door het kind geëvalueerd. Deze evaluatie wordt op de weektaak genoteerd en kan een basis zijn voor een gesprek tussen leerkracht en het kind. Naast de individuele evaluatie wordt er ook wekelijks met de groep geëvalueerd.

3.3.4 Zelfstandigheid

Zelfstandig werken

We verwachten van het kind dat hij:

- doet wat gedaan moet worden;
- het werk op tijd afmaakt en inlevert;
- het werk zelf nakijkt;
- het werk kritisch beoordeelt;
- de taak inplant;
- materialen zelf verzamelt, pakt en opruimt;
- eerst het "maatje" om hulp vraagt, dan een andere leerling en dan de juf;
- een ander niet stoort;
- zonder direct toezicht kan werken, bijvoorbeeld op de gang, in het stilte- of in het samenwerklokaal;
- zich houdt aan de taak die het middels de taakkaartjes toegewezen krijgt;

- samen met klasgenoten de taakkaartjes in de groep reguleert.

Bij het zelfstandig werken maken we gebruik van de volgende materialen:

- het planbord;
- de weektaak;
- het maatjesbord;
- de taakkaartjes;
- de geluidsdempers.

Zelfstandig leren

We vinden het belangrijk het kind zelf invulling gaat geven aan het eigen “leren”. Het kind wordt uitgedaagd zelf met ideeën te komen. Het kind is in staat om zich te oriënteren op de taak en te controleren of het ook daadwerkelijk gedaan is. Het kind kijkt het werk zelf na en onderneemt actie indien hij het niet goed heeft gemaakt, hij verbetert het werk of vraagt extra uitleg. Het zelfstandig oplossen van problemen is nog niet voor ieder kind haalbaar. Het kind is wel in staat om een ander hulp te geven en te vragen. Daarnaast wordt er keuzevrijheid gegeven aan de inhoud van het leren bij het klaarwerk (zie ook 3.3.9.).

3.3.5 Verantwoordelijkheid/vrijheid

De verantwoordelijkheid voor het eigen werk wordt in groep 7 en 8 stapje voor stapje verder uitgebouwd. Hierbij wordt vanzelfsprekend rekening gehouden met de mogelijkheden van het kind.

Het kind mag kiezen:

- of het deelneemt aan een instructie;
- in welke volgorde de opdrachten gemaakt worden;
- om alleen of samen te werken;
- waar er gewerkt wordt;
- of het gebruikt maakt van de geluidsdempers;
- uit een aantal extra opdrachten als ze klaar zijn met hun weektaak;
- uit opdrachten uit de keuzekast.

Bij alle keuzes die een kind mag maken, geldt dat zij anderen niet hinderen of storen. De leerkracht bepaalt welke keuzevrijheid ieder kind heeft, afhankelijk van hoe een kind omgaat met de vrijheid.

Daarnaast vertrouwt de leerkracht erop dat het kind:

- het werk eerlijk nakijkt;
- het eigen werk eerlijk beoordeelt;
- actie onderneemt n.a.v. de beoordeling;
- een eerlijke evaluatie opstelt;
- verantwoordelijkheid neemt voor de (eigen) materialen;
- zich houdt aan de taak die het middels de taakkaartjes toegewezen krijgt;
- zich houdt aan de kanjerafspraken.

De leerkracht streeft er naar een houding aan te nemen die vertrouwen uitstraalt en dit ook dagelijks richting het kind uit te spreken.

3.3.6 Samenwerken

We willen het kind leren met elkaar samen te werken, ook wanneer het moet samenwerken met een kind dat geen vriend is. Er worden steeds wisselende maatjes gemaakt. Met dit maatje werkt het kind dan samen aan een aantal onderdelen van de taak. De maatjes worden aangegeven op het maatjesbord en wisselen meestal elke taakweek.

Het kind werkt samen:

- door elkaar te helpen en te overleggen;
- aan groepsopdrachten;
- met leerspelletjes;
- met materialen uit de keuzekast;
- aan maatjeswerk.

Tevens wordt er schoolbreed aandacht besteed aan het samenwerken. Er vinden “groepsdoorbroken activiteiten plaats en (wanneer de resultaten hierom vragen) wordt er geoefend met lezen middels tutores.

Bij samenwerken wordt er uitgegaan van wederzijds respect. Hier wordt wekelijks aandacht aan besteed, onder andere via de kanjertraining.

3.3.7 Uitgestelde aandacht

Soms mag het kind geen hulp vragen aan de leerkracht. De leerkracht helpt dan een kind individueel, helpt een klein groepje kinderen, of is bezig met de instructie bij de andere groep. Dit noemen we uitgestelde aandacht.

Een kind dat op dat moment niet verder kan met de eigen taak, kan dan:

- hulp vragen bij het maatje of een medeleerling;
- eerst een ander onderdeel van hun taak maken.

Na afloop van de periode uitgestelde aandacht mag het kind de leerkracht om hulp vragen. In groep 7 en 8 worden hiervoor geen materialen gebruikt. De situatie waarin de leerkracht verkeert is dusdanig herkenbaar dat een kind weet of het de leerkracht kan benaderen of niet.

3.3.8 Stilwerken

Tijdens toetsmomenten is iedereen zonder praten met het eigen werk bezig. Tijdens het “stilwerken” is overleggen en/of elkaar om hulp vragen niet toegestaan. Dit is een moment van bewuste rust in de groep. Wanneer een kind op een ander moment rust en/of stilte nodig heeft, kan het ervoor kiezen om in het stiltelokaal te werken of gebruik te maken van de geluidsdempers.

3.3.9 Keuzekast, extra-, klaar- en keuzewerk

Wij vinden het belangrijk dat elk kind toe komt aan kiezen uit de keuzekast, ook het wat langzamere kind. Om

deze reden is de keuzekast opgenomen in de weektaak. Elke week werkt het kind dertig minuten uit de keuzekast, afwisselend alleen, in tweetallen of in een groepje.

Wanneer een kind meer aankan dan dat de basisstof aanbiedt, wordt er extra werk aangeboden. Voor sommige kinderen is dit opgenomen als verplicht onderdeel binnen de weektaak, voor andere kinderen wordt dit als klaarwerk aangeboden. Extrawerk kan het herhalen van pas geleerde stof zijn om zo het geleerde "in te slijpen" of verdiepingsstof, waarbij het geleerde op een iets hoger niveau moet worden toegepast.

Wanneer een kind klaar is met de weektaak, werkt het verder met het klaarwerk. Hiervoor is een klaarkast in de klas ingericht met verschillende materialen.

Daarnaast wordt er keuzewerk als klaarwerk aangeboden voor vlotte leerlingen. Keuzewerk bestaat uit een aantal uitdagende, uiteenlopende en (af)wisselende opdrachten waaruit het kind kan kiezen. Vervolgens wordt er een plan van aanpak opgesteld en vorderingen worden bijgehouden in een werkplan. De opdracht kan bestaan uit het maken van een presentatie, spreekbeurt, verslag, poster, enz. Het plan van aanpak, het werkplan en het resultaat worden door de leerkracht en evt. klasgenoten beoordeeld. Samenwerken is, als het kind dit wil, ook mogelijk.

3.3.10 Extra ondersteuning

Een aantal keren per week krijgt het minder taalvaardige kind extra ondersteuning in de schakelklas. Hierbij staat taalverwerving en de woordenschatuitbreiding voorop.

3.3.11 Overstap naar vervolgonderwijs

In groep 8 wordt er op vier manieren gewerkt aan de overstap naar het vervolgonderwijs en om deze zo goed mogelijk te begeleiden .

Vanaf het moment dat de Cito-eindtoets gemaakt is, wordt er gedeeltelijk gewerkt volgens een ander programma:

- de zaakvakken (aardrijkskunde, geschiedenis en natuuroriëntatie) worden geclusterd in blokken van vier weken;
- één keer in de week wordt er op een vast moment instructie gegeven van één zaakvak;
- de vierde week wordt er, waar mogelijk, aandacht besteed aan onder andere presenteren;
- aansluitend op deze vier weken vindt een toetsweek plaats met maximaal vier toetsen waarvoor thuis geleerd moet worden.

Aanvullend hierop wordt er in het laatste blok voor de zomervakantie nog een andere invulling gegeven aan het zaakvakonderwijs:

- het kind bereidt een presentatie voor van één hoofdstuk van één zaakvak (samenwerken is hierbij mogelijk);
- de presentatie vindt plaats in week drie;
- de leerkracht stelt naar aanleiding van deze presentaties een toets op die in de vierde week plaats vindt.

Daarnaast wordt er vanaf het moment dat de Cito-eindtoets gemaakt is aandacht besteed aan het maken van huiswerk:

- elke leerling schaft, als dit nog nodig is, een agenda aan en gebruikt deze om huiswerk en toetsen in te noteren;
- in de klas wordt een planbord voor het huiswerk gerealiseerd waarop het kind kan terugzien wanneer het huiswerk klaar moet zijn;
- de invulling van het huiswerk kan een aanvulling zijn op de lesstof;
- het huiswerk wordt door het kind zelf nagekeken;
- er wordt van ouders verwacht dat zij het kind helpen met het plannen van het huiswerk thuis.

Als laatste wordt er samengewerkt met de middelbare school 'Van de Capellen'. Zij organiseren in het vierde kwartaal van het schooljaar vier dagen waarop het kind ervaart hoe het er op de middelbare school aan toe gaat door daar deze dagen door te brengen en les te krijgen.

3.3.12 Lokaalinrichting

Groep 7/8 is een kleine groep. De kinderen zitten afwisselend met de eigen jaargroep of gemixt met de andere groep in tafelgroepjes. In het lokaal staat ook een instructietafel waaraan extra of verlengde instructie wordt gegeven. Ten behoeve van het daltononderwijs hangt er een planbord, een maatjesbord, staan er op een aantal tafels van kinderen taakkaartjes en hangen er op een vaste plaats geluidsdempers. Ook zijn er extra werkplekken gerealiseerd. Buiten het lokaal heeft het kind de beschikking over werkplekken op de gang en in het samenwerk- en stiltelokaal. In het eigen lokaal en op de gang hebben de leerlingen de beschikking over computers waarop computerprogramma's voor hen zijn geïnstalleerd. Tevens vindt het kind op de gang het keuzekastmateriaal.

4. Einddoelen voor het daltononderwijs

We hebben eind schooljaar 2009 – 2010 einddoelen voor ons daltononderwijs vastgesteld. Ons daltononderwijs is erop gericht om de onderstaande doelen, naast de reeds voor groep 6 formuleerde doelen, te behalen aan het eind van groep 8. Het zijn ik-doelen geformuleerd in zichtbaar gedrag.

4.1 Samenwerken

Samen leren

Het gaat hierbij om het creëren van situaties waarbij het kind van en met een ander leert. De vorm wordt nog sterk gestructureerd door de taak of door de leerkracht.

Ik.....

werk met alle groepsgenoten samen
wil en durf leiderschap te tonen

Coöperatief leren

Het gaat hierbij om open leersituaties waarin het kind van en met een ander leert en/of een bijdrage levert aan een leerproces van een ander

ik.....

verdeel taken
wissel informatie uit
kan samen met een ander een taak afmaken
accepteer verschil van mening
los samen met een ander problemen op
kan het eens worden met een ander
houd een gesprek met anderen
ben samen met anderen verantwoordelijk voor positief taalgebruik
zeg op een juiste wijze tegen een ander wat ik ervan of van hem/haar vind.

4.2 Zelfstandigheid

Zelfverantwoordelijk leren

Het gaat hierbij om leersituaties waarin het kind zelfsturend bezig is. Het kind leert zichzelf al doelen te stellen ten aanzien van ambitieniveau, het gewenste eindresultaat. Hij maakt keuzes over hoe hij deze doelen wil bereiken. De leerstof wordt nog grotendeels door de leerkracht aangereikt.

Ik.....

contoleer het werk
verwoord mijn eigen mening
weet waar ik goed en minder goed in ben (leerstof)

4.3 Verantwoordelijkheid

Gedeelde sturing

Hier is sprake van een vrij breed scala aan mogelijkheden. In een begin van gedeelde sturing gaat het bijvoorbeeld om werkvormen waarbij de leerkracht alternatieven aandraagt, waaruit gekozen kan worden. Er zijn verplichte en keuzeonderdelen. In een later stadium volgen dan activiteiten waarbij het kind in sterke mate keuzemogelijkheden heeft in het bepalen waaraan, hoe en met wie er gewerkt wordt.

Ik.....

kan terugkijken op mijn eigen functioneren

kan onderhandelen

voel mij betrokken bij meer dan de eigen groep

5. Tot slot

In dit groepsboek hebben we geprobeerd om een beeld te geven van de werkwijze in groep 7 en 8. Mochten er toch nog vragen over blijven, is het natuurlijk altijd mogelijk om extra informatie te krijgen bij de groepsleerkrachten of bij de directie. Verder kan het ook heel verhelderend zijn om een kind te vragen uit te leggen hoe hij dagelijks werkt in de groep.

Nunspeet, 4 augustus 2010,
Namens het team Tweeluik,

Bert Stam
(Directeur Tweeluik)